DOMSTOLENS DOM
AF 28. NOVEMBER 1978 [1]

Straffesag mod Michel Choquet (anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Amtsgericht Reutlingen)

»Anerkendelse af førerbeviser mellem medlemsstater«

Sag 16/78

Sammendrag

Fri bevægelighed for personer og tjenesteydelser — statsborger i en medlemsstat — bosættelse i en anden medlemsstat — førerbevis — førerbevis udstedt af hjemstaten — pligt til at erhverve førerbevis i modtagerstaten — forenelighed med fællesskabsretten — betingelser og begrænsninger

(EØF-traktaten, artikel 48, 52 og 59)

Det er principielt ikke i uoverensstemmelse med fællesskabsretten, at en medlemsstat kræver, at borgere fra de øvrige medlemsstater med fast bopæl på deres område skal være i besiddelse af denne stats nationale førerbevis for at kunne føre motorkøretøj, selv om de er indehavere af et førerbevis udstedt af deres hjemstats myndigheder.

Et sådant krav kan imidlertid anses som en indirekte hindring for udøvelsen af retten til fri bevægelighed, den frie etableringsret eller den frie udveksling af tjenesteydelser, som er sikret ved traktatens artikel 48, 52 og 59, dersom det skulle vise sig, at betingelserne i en national ordning for indehaveren af et af en anden medlemsstat udstedt førerbevis ikke med rimelighed kan sættes i forbindelse med kravene til trafiksikkerheden. Dette kan eventuelt være tilfældet, hvis der kræves en prøve, hvorved der klart unødigt sker en gentagelse af en i en anden medlemsstat aflagt prøve for de kategorier motorkøretøjer, som den pågældende ønsker at føre, eller hvis eventuelle kontrolforanstaltninger indebærer sprogmæssige hindringer, eller hvis der ved opfyldelsen af de foreskrevne formaliteter pålægges uforholdsmæssige økonomiske belastninger.

I sag 16/78

angående en anmodning, som i medfør af EØF-traktatens artikel 177 af Amtsgericht Reutlingen (Forbundsrepublikken Tyskland) er indgivet til Domstolen for i den straffesag, som verserer for nævnte ret mod

MICHEL CHOQUET, elektromekaniker, med bopæl i Reutlingen,

1 — Processprog: Tysk.

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 5, 7, 48 og 56 med henblik på de i Forbundsrepublikken Tyskland gældende retsforskrifter om førerbeviser,

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af: præsidenten H. Kutscher, afdelingsformændene J. Mertens de Wilmars og Mackenzie Stuart, dommerne P. Pescatore, M. Sørensen, A. O'Keeffe og G. Bosco,

generaladvokat: G. Reischl
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb og de indlæg, der er afgivet i henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen, kan sammenfattes således:

I — De faktiske omstændigheder og skriftvekslingen

Elektromekaniker Michel Choquet, som er fransk statsborger med bopæl i Reutlingen (Forbundsrepublikken Tyskland), blev den 15. oktober 1977 indblandet i et færdselsuheld i Reutlingen-Gröningen.

Amtsbericht Reutlingen har ved afgørelse (Strafbefehl) af 3. december 1977 i overensstemmelse med påstand af 15. november 1977 fra anklagemyndigheden ved Landgericht Tübingen idømt Choquet en bøde på 1 600 DM for uforsvarlig kørsel og kørsel uden førerbevis.

I henhold til §§ 2 og 21 i Straßenverkehrsgesetz (færdselsloven) af 19. december 1952 kræves der i Forbundsrepublikken Tyskland et af dennes myndigheder udstedt førerbevis for at kunne føre motorkøretøj, og kørsel uden førerbevis er strafbart. Ifølge artikel 6 og 7 i Pariserkonventionen angående kørsel med motorkøretøjer af 12. november 1934, som ændret ved forordning af 18. april 1940, har enhver udlænding ret til med sit nationale henholdsvis internationale førerbevis i en periode på et år fra sin grænseoverskridelse eller fra udstedelsesdatoen at føre motorkøretøj på forbundsområdet i henhold til hjemstatens lovgivning. Efter udløbet af denne frist skal udlændinge i Forbundsrepu-

blikken være i besiddelse af et tysk førerbevis. Choquet, som har boet i Forbundsrepublikken Tyskland siden den 1. januar 1976, er imidlertid i besiddelse af et fransk førerbevis, udstedt den 22. november 1968 af præfekten i Aisne; han har dog ikke et tysk førerbevis.

Amtsgericht Reutlingen, som sagen blev appelleret til den 14. december 1977, har ved kendelse af 13. februar 1978 udsat sagen, indtil Domstolen i henhold til EØF-traktatens artikel 177 har truffet præjudiciel afgørelse vedrørende følgende spørgsmål:

Er det i overensstemmelse med fællesskabsretten, at en EF-medlemsstat kræver, at borgere fra de øvrige medlemsstater skal være i besiddelse af denne stats nationale førerbevis for at kunne føre motorkøretøj, og i givet fald straffer for kørsel uden dette førerbevis, selv om disse fællesskabsborgere i henhold til EØF-traktatens artikel 48 ff er opholdsberettigede og er indehavere af deres eget tilsvarende nationale førerbevis?

Kendelsen fra Amtsgericht Reutlingen er registreret på Domstolens justitskontor den 16. februar 1978.

I henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen har Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, regeringen for kongeriget Nederlandene, regeringen for Det forenede Kongerige og tiltalte i hovedsagen Choquet afgivet skriftlige indlæg henholdsvis den 24. april, den 8., 17. og 22. maj 1978.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

Domstolen har dog opfordret Kommissionen til at fremlægge en sammenlignende oversigt over lovgivning og administrativ praksis i de ni medlemsstater vedrørende spørgsmålet, om en udlænding med et førerbevis fra sin hjemstat, som bosætter sig på den pågældende stats område, er forpligtet til at erhverve førerbevis i bopælsstaten og i bekræftende fald under hvilke tidsmæssige, fremgangsmådemæssige, formelle og materielle betingelser. Kommissionen har efterkommet opfordringen efter forlængelse af den først givne frist.

II — Skriftlige indlæg for Domstolen

Tiltalte i hovedsagen, *Choquet*, anfører, at den tyske færdselslovgivning er uforenelig med fællesskabsretten for så vidt som den kræver, at en statsborger fra en medlemsstat, der har et nationalt førerbevis fra sit hjemland, ligesom andre udlændinge skal erhverve et tysk kørekort efter et års ophold i Forbundsrepublikken Tyskland, og for så vidt som en statsborger fra en medlemsstat, der er i besiddelse af et nationalt førerbevis, trues med straf for kørsel uden førerbevis, dersom han fortsat fører motorkøretøj i Forbundsrepublikken Tyskland.

a) Disse bestemmelser krænker den i EØF-traktatens artikel 5 foreskrevne pligt til fællesskabsvenlig adfærd. En udlændings pligt til at aflægge en national køreprøve er uberettiget, når henses til bestemmelsernes formål inden for rammerne af Fællesskabet: medlemsstaterne udgør et ensartet økonomisk område med samme grad af teknisk udvikling, industrialisering og trafiktæthed, inden for hvilket der eksisterer en vidtgående harmonisering af færdselsreglerne; betingelserne i de forskellige medlemsstater for erhvervelse af førerbevis kan være forskellige, men de er affattet i samme ånd og med henblik på samme formål. Overholdelsen af traktaten nødvendiggør ikke, at det generelt kræves, at statsborgere fra medlemsstaterne, ligesom andre udlændinge, skal erhverve et nationalt førerbevis, men at de eventuelt bestående betænkeligheder fjernes ved mindre radikale foranstaltninger.

b) Den tyske færdselslovgivning strider mod traktatens bestemmelser til beskyttelse af arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet (artikel 48 ff). Dette gælder især for erhvervschaufførere. Indehaveren af et nationalt førerbevis kan som statsborger i en anden medlemsstat til enhver tid blive ansat som chauffør i Forbundsrepublikken Tyskland; men efter et år kan han ikke længere udøve sit erhverv, i hvert fald ikke på de hidtidige betingelser, dersom han ikke består den tyske køreprøve. Dette indebærer store udgifter for ham, især på grund af sprogvanskeligheder forbundet med den kompliceret affattede tyske færdselslov; der sker således en krænkelse af princippet om national behandling.

c) Den tyske færdselslovgivning krænker den frie etableringsret efter EØF-traktatens artikel 52 ff. Indehaveren af et nationalt førerbevis har mulighed for til enhver tid at etablere sig som selvstændig speditør eller hyrevognschauffør. For disse frie erhverv er erhvervelsen af det nationale førerbevis i det væsentlige et certifikat i den i EØF-traktatens artikel 57 forudsatte betydning. Den tyske lovgivning udgør en hindring for den effektive udøvelse af den frie etableringsret, idet den for den varige udøvelse af erhvervet kræver yderligere et egnethedsbevis, som allerede er fremskaffet under næsten identiske betingelser i en anden medlemsstat.

d) De tyske lovbestemmelser er heller ikke begrundet i hensynet til den offentlige orden eller den offentlige sikkerhed i den i EØF-traktatens artikel 56, stk. 1, forudsatte betydning. Denne konstatering følger allerede af det forhold, at enhver udlænding, hvis hjemlands betingelser for erhvervelse af førerbevis er fuldstændig ukendte, i et år kan føre motorkøretøj på de tyske veje; dette gælder så meget desto mere for statsborgerne fra de medlemsstater, hvis betingelser for erhvervelse af førerbeviser er tilstrækkeligt kendte. Desuden bevirker færdselsforholdenes faktiske lighed i medlemsstaterne, at en person, der har erhvervet førerbevis i en af medlemsstaterne og derfor må føre motorkøretøj dér, ikke udgør en fare for den offentlige sikkerhed og den offentlige orden i en anden medlemsstat, fordi den pågældende fører et motorkøretøj i denne stat.

Regeringen for kongeriget Nederlandene anfører, at en stats forpligtelse til at anerkende andre staters nationale førerbeviser følger af de internationale færdselskonventioner indgået henholdvis i Paris den 24. april 1926 og i Genève den 19. september 1949, som Nederlandene har tiltrådt. I forholdet til Forbundsrepublikken Tyskland gælder en noteudveksling af 28. oktober 1959. Nederlandene har også til hensigt at tiltræde færdselskonventionen, indgået i Wien den 8. november 1968, og den europæiske konvention til gennemførelse af denne konvention, undertegnet i Genève den 1. maj 1971. Den nævnte forpligtelse består imidlertid kun i den internationale trafik. Hvis derfor indehaveren af et udenlandsk førerbevis bosætter sig i Nederlandene, kræves der et nederlandsk førerbevis ifølge den nederlandske færdselslovgivning. Indehaveren af et udenlandsk førerbevis, som stadig er gyldigt eller udløbet mindre end et år inden bosættelsen i Nederlandene, er dog berettiget til at få udstedt et nederlandsk førerbevis uden at aflægge en ny prøve. Han skal dog opfylde de i Nederlandene gældende retlige betingelser vedrørende fysisk egnethed til at føre motorkøretøjer: ansøgeren skal forelægge en erklæring om sin helbredstilstand, som han selv har underskrevet; der kan også forlanges en lægeundersøgelse på grundlag af denne erklæring. Den udlænding, der bosætter sig i Nederlandene, har således ret til at erhverve et nederlandsk førerbevis ved forelæggelse af sit udenlandske førerbevis, forudsat han opfylder de i nederlandsk ret foreskrevne betingelser om fysisk egnethed. Han støder således ikke på større vanskeligheder end en neder-

landsk statsborger ved overførelsen af sit nationale førerbevis.

Denne ordning er mere fordelagtig end ordningen efter konventionen fra Den økonomiske Kommission for Europa angående mindstekravene for førerbevisers udstedelse og gyldighed, indgået i Genève den 1. april 1975, som Nederlandene endnu ikke har tiltrådt. Nederlandene har til hensigt at tilpasse sit overførselssystem for førerbeviser efter denne konventions bestemmelser; de strengere betingelser, der således vil blive vedtaget for overførelse af førerbeviser, skal imidlertid ikke gælde for indehavere af et førerbevis fra andre EØF-medlemsstater. Nederlandene vil for denne gruppe opretholde det ubetingede overførelsessystem.

Den ordning, hvorefter en person, som bosætter sig i Nederlandene, skal anmode om udstedelse af et nederlandsk førerbevis, skyldes det forhold, at det nationale førerbevis under de nuværende omstændigheder er et vigtigt middel til at gennemføre den nationale færdselsordning. Ethvert angreb på ordningen vil medføre følgende ulemper for Nederlandene:

— kontrollen med overholdelsen af færdselsreglerne vil blive mere kompliceret;

— den efterfølgende kontrol af overholdelsen af forbudet mod at føre motorkøretøj vil blive vanskeliggjort;

— inddragelsen af et førerbevis, udstedt af en anden medlemsstat, på grund af fastslået uegnethed til at føre motorkøretøj, eller som følge af indehaverens fysiske uegnethed, vil ikke være mulig;

— det nederlandske førerbevis har en gyldighedsfrist på fem år; de fleste førerbeviser fra de andre medlemsstater har ubegrænset gyldighed. Ved bosættelse i Nederlandene vanskeliggøres den periodiske fornyelse af dokumentet;

— på grund af fritagelsen behøver førerne fra andre medlemsstater, som er bosat i Nederlandene, ikke at opfylde den dér gældende forpligtelse til ved fornyelsen af førerbeviset hvert femte år at fremlægge en fornyet erklæring om deres helbredstilstand, hvorfor det heller ikke kan kræves, at de underkaster sig en lægeundersøgelse, som denne erklæring eventuelt nødvendiggør.

Indtil der er sket en videre koordinering inden for rammerne af Det europæiske Fællesskab, står Nederlandene fast ved kravet om, at der ved bosættelse i en anden medlemsstat skal ansøges om denne medlemsstats førerbevis.

Regeringen for Det forenede Kongerige anfører, at hver medlemsstat har ret til at kontrollere betingelserne for kørsel på sine veje i den offentlige sikkerheds interesse. En sådan kontrol udøver medlemsstaterne ved kun at udstede førerbevis til personer, de finder egnede til på betryggende måde at føre motorkøretøj på deres veje, og ved at forbyde enhver, der ikke er i besiddelse af et sådant førerbevis at føre motorkøretøj. Forbudet gælder ikke for førere, som kun er på et midlertidigt ophold, og som er i besiddelse af et gyldigt førerbevis eller et internationalt førerbevis udstedt i et andet land; disse førerbeviser anerkendes så længe besøget varer, når såvel udstederlandet som værtslandet har medundertegnet Pariserkonventionen af 1926, Genèvekonventionen af 1949 eller Wienerkonventionen af 1968.

I mangel af fællesskabsretlige bestemmelser er enhver medlemsstat berettiget til at anvende nationale kriterier især med hensyn til køreprøvens aflæggelse, som er afpasset efter de nationale færdselsforhold, og til at kræve, at enhver, som anmoder om et førerbevis, skal opfylde disse kriterier. Domstolen har statueret, at enhver medlemsstat uanset traktatens bestemmelser vedrørende den fri udveksling af tjenesteydelser er berettiget til at fastsætte sine egne regler til opretholdelse af erhvervsmæssige adfærdsnormer; staten har så meget

desto mere ret til at fastlægge betingelserne for, hvornår en person må føre motorkøretøj på dens veje, idet retten til at udstede førerbeviser i modsætning til den fri udveksling af tjenesteydelser ikke er reguleret i traktaterne.

Nationale ordninger bør utvivlsomt ikke anvendes på statsborgere fra andre medlemsstater, der erhvervsmæssigt skal føre motorkøretøj, på en sådan måde, at den frie bevægelighed hindres. Denne hindres dog ikke, når statsborgere fra andre medlemsstater og statsborgere i værtsstaten har samme mulighed for at kvalificere sig og erhverve enhver form for nationalt førerbevis, som kræves for udøvelsen af det erhverv, de har valgt, og når straffene for kørsel uden førerbevis og gebyrerne for udstedelsen af førerbeviset hverken er diskriminerende eller urimelige.

Kommissionen anfører, at pligten til at erhverve et førerbevis, som defineret i Forbundsrepublikken Tysklands retsforskrifter, kan hindre retten til fri bevægelighed efter EØF-traktatens artikel 48, dersom der er direkte forbindelse mellem førsel af et motorkøretøj og formålet med den frie bevægelighed, dvs. med henblik på at søge og udøve en beskæftigelse, og hvis pligten til at erhverve et førerbevis ikke er begrundet i hensynet til den offentlige orden, sikkerhed og sundhed. Pligten til at erhverve førerbevis udgør ikke i sig selv en hindring for den frie bevægelighed, bortset fra de tilfælde, hvor betingelserne for at erhverve dette udgør en utilstedelig belastning eller forskelsbehandling af statsborgere fra en anden medlemsstat.

Statsborgere fra de andre medlemsstater skal rent faktisk ikke bære utilstedelige eller diskriminerende belastninger for at erhverve det tyske førerbevis: ifølge § 15, stk. 1, i Straßenverkehrszulassungsordnung opnår enhver indehaver af et udenlandsk førerbevis det tilsvarende tyske førerbevis, dersom der ikke er nogen tvivl om hans egnethed, hvis han har bopæl i Forbundsrepublikken, hvis han i et år overvejende har opholdt sig i Forbundsrepublikken, og dersom han i denne periode har ført et motorkøretøj af den søgte kategori. I modsætning til tyske ansøgere skal indehaveren af et udenlandsk førerbevis ikke godtgøre at være bekendt med de foranstaltninger, der skal træffes i ulykkestilfælde, og med førstehjælp. Indehaveren af et udenlandsk førerbevis, som ikke opfylder bopæls- og opholdsbetingelserne, får udstedt et tysk førerbevis, når han ved en prøve godtgør at besidde tilstrækkeligt kendskab til de tyske færdselsregler.

Indehaveren af et udenlandsk førerbevis har således krav på at få udstedt et tysk førerbevis. Det kræves kun i ganske bestemte tilfælde, at der bestås en prøve. I praksis indebærer dette system en overførelse eller en ombytning af det udenlandske førerbevis med det indenlandske. Den kompetente myndighed kan til dækning af de administrative omkostninger opkræve et gebyr, som ikke må overstige 100 DM (eller 250 DM ved psykologisk eller lægelig undersøgelse af ansøgeren).

Spørgsmålet, om den nationale forpligtelse til at erhverve et førerbevis er foreneligt med fællesskabsretten, bør derfor besvares bekræftende.

Det bør fremhæves, at Kommissionen inden for rammerne af sin fælles transportpolitik den 17. august 1972 har forelagt Rådet et forslag til direktiv om harmonisering af lovgivningerne vedrørende førerbeviser (JO C 119, s. 1). Heri foreslås indført en ensartet procedure for udstedelse af førerbeviser. Efter høring af Europa-Parlamentet og Det økonomiske og sociale Udvalg har Kommissionen den 5. december 1975 i henhold til EØF-traktatens artikel 149, stk. 2, forelagt Rådet et ændret forslag (EFT C 8, 1976, s. 2). Dette forslag tilsigter indførelsen af et fællesskabsførerbevis, som kan udstedes fakultativt og samtidig med det nationale førerbevis, og som med hensyn til gyldighed inden for hele Fællesskabets område i praksis svarer til

medlemsstaternes gensidige anerkendelse af de nationale førerbeviser. Forslaget diskuteres for øjeblikket af Rådets kompetente grupper.

Spørgsmålet fra Amtsgericht Reutlingen kan besvares som følger:

»Den ved EØF-traktatens artikel 48 indførte ret til fri bevægelighed krænkes ikke ved nationale bestemmelser, som under trussel om straf forbyder kørsel med motorkøretøjer uden nationalt førerbevis, og som foreskriver, at dette nationale førerbevis skal udstedes til indehaveren af et udenlandsk førerbevis uden aflæggelse af køreprøve.«

III — Mundtlige forhandlinger

Tiltalte i hovedsagen, Choquet, repræsenteret af advokat Rolf Kofler, Reutlingen, regeringen for Det forenede Kongerige, repræsenteret af Assistant Treasury Solicitor, R. D. Munrow, og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, repræsenteret af sin juridiske konsulent Norbert Koch, har afgivet mundtlige indlæg og besvaret spørgsmål fra Domstolen i retsmødet den 26. september 1978.

Generaladvokaten har fremsat sit forslag til afgørelse i retsmødet den 24. oktober 1978.

Præmisser

1 Ved kendelse af 13. februar 1978, indgået til Domstolens justitskontor den 16. februar 1978, har Amtsgericht Reutlingen i henhold til EØF-traktatens artikel 177 forelagt et spørgsmål, der især vedrører fortolkningen af EØF-traktatens artikel 48 med henblik på den gensidige anerkendelse af førerbeviser til motorkøretøjer til fordel for Fællesskabets statsborgere;

spørgsmålet er rejst under en straffesag mod en fransk statsborger, der er bosat i Forbundsrepublikken Tyskland, hvor han arbejder som elektromekaniker, og hvor han har ført motorkøretøj uden et ifølge tysk ret gyldigt førerbevis, på hvilket grundlag tiltalen er rejst;

2 det fremgår af sagsakterne, at tiltalte ved en politikontrol som følge af et færdselsuheld, han var impliceret i, fremviste et af de franske myndigheder udstedt førerbevis;

dette førerbevis anses ikke som gyldigt af de tyske myndigheder, idet enhver indehaver af et udenlandsk førerbevis, som har boet i over et år i Forbundsrepublikken, ifølge bestemmelserne i den nationale færdselslovgivning er forpligtet til at erhverve et tysk førerbevis;

ifølge de under retsforhandlingerne givne oplysninger er udstedelsen af førerbeviset i det foreliggende tilfælde dog undergivet enklere betingelser, end der

gælder for udstedelsen af det nationale førerbevis, og i almindelighed kræves der ikke en ny prøve;

i denne sammenhæng bemærker den forelæggende ret, at erhvervelsen af et nyt førerbevis alligevel kan være forbundet med sproglige vanskeligheder og forårsage den pågældende så uforholdsmæssige omkostninger, at der herved kan opstå en forskelsbehandling af statsborgere fra de andre medlemsstater i strid med traktatens artikel 7 og en hindring for arbejdskraftens frie bevægelighed, der er garanteret ved artikel 48;

3 med henblik på at få opklaret dette punkt har Amtsgericht forelagt spørgsmålet, om »det [er] i overensstemmelse med fællesskabsretten, at en EF-medlemsstat kræver, at borgere fra de øvrige medlemsstater skal være i besiddelse af denne stats nationale førerbevis for at kunne føre motorkøretøj, og i givet fald straffer for kørsel uden dette førerbevis, selv om disse fællesskabsborgere i henhold til EØF-traktatens artikel 48 ff er opholdsberettigede og er indehavere af deres eget tilsvarende nationale førerbevis.«

Vedrørende spørgsmålets tilknytning til EØF-traktaten

4 Regeringen for Det forenede Kongerige har i sine under retsforhandlingerne afgivne indlæg anført, at der ikke findes nogen fællesskabsretlig bestemmelse, som specielt vedrører udstedelse af førerbeviser;

herved skal det først bemærkes, at Kommissionen i et forslag til direktiv om harmonisering af lovgivningerne om førerbeviser til motordrevne køretøjer, forelagt Rådet den 5. december 1975 (EFT C 8, 1976, s. 2), som retsgrundlag for de foreslåede foranstaltninger har angivet traktatens artikel 75, stk. 1, litra c) om gennemførelse af en fælles transportpolitik;

denne artikel, som bemyndiger Rådet til at træffe »alle ... formålstjenlige bestemmelser« på transportområdet, kan kun være en vejledning, hvis tvisten skal afgøres alene ud fra Rådets gennemførelsesforanstaltninger, som på det nuværende stadium imidlertid endnu ikke er truffet;

det må dog ikke overses, at de nationale bestemmelser vedrørende medlemsstaternes udstedelse og gensidige anerkendelse af førerbeviser har en både direkte og indirekte indflydelse på udøvelsen af de rettigheder, som sikres ved traktatens bestemmelser om arbejdskraftens frie bevægelighed, den frie etableringsret og — bortset fra henvisningen i traktatens artikel 61, stk. 1 — i almindelighed den frie udveksling af tjenesteydelser;

under hensyn til de individuelle transportmidlers betydning kan besiddelsen af et førerbevis, som værtslandet behørigt har anerkendt, være af betydning for de af fællesskabsretten omfattede personers faktiske udøvelse af et stort antal erhverv som arbejdstagere eller selvstændige;

5 det fremgår således, at Amtsgericht, selv om fællesskabsretten ikke indeholder særlige bestemmelser på området, har stillet sit spørgsmål på relevant måde ved at anmode Domstolen om at afgøre, hvilke virkninger betingelserne for udstedelse eller anerkendelse af førerbeviser eventuelt kan have for den i traktaten garanterede frie bevægelighed for arbejdskraften, den frie etableringsret og den frie udveksling af tjenesteydelser.

Spørgsmålets besvarelse

6 Ordningen vedrørende udstedelsen af førerbeviser, herunder fastsættelsen af de betingelser, hvorunder udenlandske førerbeviser kan anerkendes eller ombyttes med et nationalt førerbevis, henhører i første række under det ansvar, som tilkommer medlemsstaterne på deres nationale område med hensyn til trafiksikkerheden på de offentlige veje;

7 det fremgår af en sammenlignende undersøgelse af de nationale forhold på området, at medlemsstaternes lovgivninger om udstedelse af førerbeviser indeholder sådanne forskelligheder — især hvad angår reglerne for prøverne, det tidsmæssige interval mellem lægeundersøgelserne, førerbevisets gyldighedsperiode og bestemmelsen af de forskellige kategorier af motorkøretøjer — at en simpel anerkendelse af førerbeviser til fordel for personer, som ønsker varigt at bosætte sig på en anden medlemsstats område end den stat, som har udstedt dem et førerbevis, ikke kan komme på tale uden en tilstrækkelig harmonisering af betingelserne for udstedelse af førerbeviser;

under disse omstændigheder kan de af en medlemsstat stillede krav til personer, der er bosiddende på dens område, med hensyn til anerkendelse af førerbeviser udstedt af andre medlemsstater, ikke anses som en hindring for arbejdskraftens frie bevæglighed, etableringsfriheden eller liberaliseringen af tjenesteydelser;

følgelig kan den kontrol, som skal sikre medlemsstaterne, at enhver på dens område bosat indehaver af et af en anden medlemsstat udstedt førerbevis opfylder de betingelser, som gælder for statens egne borgere ifølge gældende lovgivning ikke anses for et krav, der er uforeneligt med princippet i traktatsreglerne;

8 sådanne retsforskrifter kan kun anses for at være i strid med fællesskabsretten, hvis deres anvendelse i en medlemsstat til byrde for dem, der har erhvervet et førerbevis i en anden medlemsstat, vil skabe en sådan hindring, at den faktisk skader de pågældende personers frie udøvelse af deres rettigheder efter traktatens artikel 48, 52 og 59 med hensyn til den frie bevægelighed for personer, etableringsfriheden eller den frie udveksling af tjenesteydelser;

det kan eventuelt forholde sig således, hvis der kræves en prøve, hvorved der klart unødigt sker en gentagelse af en i en anden medlemsstat aflagt prøve for de kategorier motorkøretøjer, som den pågældende ønsker at føre, eller hvis eventuelle kontrolforanstaltninger indebærer sprogmæssige hindringer, eller hvis der ved opfyldelsen af de foreskrevne formaliteter pålægges uforholdsmæssige økonomiske belastninger;

sådanne hindringer for anerkendelsen af et førerbevis, der er udstedt af en anden medlemsstat, kan nemlig ikke med rimelighed sættes i forbindelse med kravene til trafiksikkerheden på offentlige veje;

9 det forelagte spørgsmål må derfor besvares således, at det principielt ikke er i uoverensstemmelse med fællesskabsretten, at en medlemsstat kræver, at borgere fra de øvrige medlemsstater med fast bopæl på deres område skal være i besiddelse af denne stats nationale førerbevis for at kunne føre motorkøretøj, selv om de er indehavere af et førerbevis udstedt af deres hjemstats myndigheder;

et sådant krav kan imidlertid anses som en indirekte hindring for udøvelsen af retten til fri bevægelighed, den frie etableringsret eller den frie udveksling af tjenesteydelser, som er sikret ved traktatens artikel 48, 52 og 59, dersom det skulle vise sig, at betingelserne i en national ordning for indehaveren af et af en anden medlemsstat udstedt førerbevis ikke med rimelighed kan sættes i forbindelse med kravene til trafiksikkerheden.

Vedrørende sagsomkostningerne

10 De udgifter, der er afholdt af regeringen for kongeriget Nederlandene, regeringen for Det forenede Kongerige og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres;

da sagens behandling udgør et led i den straffesag, der verserer for Amtsgericht Reutlingen, tilkommer det denne ret at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende det spørgsmål, som er forelagt den af Amtsgericht Reutlingen ved kendelse af 13. februar 1978, for ret:

1. **Det er principielt ikke i uoverensstemmelse med fællesskabsretten, at en medlemsstat kræver, at borgere fra de øvrige medlemsstater med fast bopæl på deres område skal være i besiddelse af denne stats nationale førerbevis for at kunne føre motorkøretøj, selv om de er indehavere af et førerbevis udstedt af deres hjemstats myndigheder.**

2. **Et sådant krav kan imidlertid anses som en indirekte hindring for udøvelsen af retten til fri bevægelighed, den frie etableringsret eller den frie udveksling af tjenesteydelser, som er sikret ved traktatens artikel 48, 52 og 59, dersom det skulle vise sig, at betingelserne i en national ordning for indehaveren af et af en anden medlemsstat udstedt førerbevis ikke med rimelighed kan sættes i forbindelse med kravene til trafiksikkerheden.**

Kutscher Mertens de Wilmars Mackenzie Stuart

Pescatore Sørensen O'Keeffe Bosco

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 28. november 1978.

A. Van Houtte
Justitssekretær

H. Kutscher
Præsident